NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VIII. V sredo 4. grudna (decembra) 1850. *List 49.*

Kaj so zbornice za kupčijstvo, obertnijstvo in rokodelstvo? Kaj je njih namén, in kakó se imajo vstanoviti?

Kupčija, obertnija in rokodelstvo so močni stebri dobriga stanja vsake dežele. Stan kupcov, obertnikov in rokodelcov je tedaj imenitin stan, kteri zasluži, de vlada (regirenga) njih potrebe, njih vošila in svete posluša. Zato so po nasvetu ministra kupčije presvitli cesar 18. mesca t. l. začasno postavo dali, po kteri se imajo v vsih deželah kupčijske in obertnijske zbornice (Handels- und Gewerbskammern) napraviti, kakoršnih poprej ni bilo.

Te zbornice, kakor že beseda pové, so zbori zastopnih mož iz kupčijskiga, obertnijskiga in rokodelskiga stanú, ktere izvolijo kupci, obertniki in rokodelci izmed sebe, de so potem zagovorniki vsih kupčijskih in obertnijskih zadév tiste dežele. Vsaka dežela ima svojo zbornico; če je pa dežela velika, jih ima po dvoje ali še več.*)

Opravila kupčijskih in obertnijskih zbornic obsegajo le same kupčijske in obertnijske rečí; one so srednice, po kterih stan kupcov, obertnikov in rokodelcov svoje želje in potrebe ministru razodeva; one pa tudi prizadeve ministerstva za povzdigo kupčijstva, obertnijstva in rokodelstva podpirajo. One se tedaj obračajo na ministra v vsih rečéh in potrebah, ktere kupčijo in rokodelstvo zadevajo; one pa tudi ministru razjasnjenja in nasvete dajejo, ako se za-nje vprašajo. Vsako léto enkrat, mesca sušca, mu položijo poglavno naznanilo vsih skušinj, ki so se čez léto pripetíle. Zato imajo tudi posamesni kupci, obertniki in rokodelci, kakor tudi njih skupšine, če je treba, zbornicam tiste izvedenja podajati, ki jih k izpolnjenju svojih dolžnost potrebujejo. Zbornice imajo tudi pravíco razsodnijštva v prepírih kupčijskih in rokodelskih rečí vselej takrat, kader postava dopustí, de se z dovolitvijo vsih vdeleženih prepírne rečí po kratki poti, to je, brez dohtarjev in brez stroškov ali unkošting po razsodnikih (Schiedsrichter) razsodijo.

Vsaka kupčijska in obertnijska zbornica ima nar manj 10, in k večimu 30 udov (zbornikov) polovíco tega števila pa namestnikov.**) Vsak zbornik opravlja to svoje častno opravilo brez plačila. Za zbornika pa se zamore le tak izvoliti, ki je avstrijanski deržavljan, ki vse deržavljanske in politične pravíce popolnama vžíva, ki je narmanj 30 lét star, ki kupčijo, obertnijo ali rokodelstvo že nar manj 5 lét sam ima; scer mora zbornik svoje stanovanje v tajisti deželi, namestnik pa v tistim mestu, kjer se zbornica znajde, imeti, zato de je bolj pri rokah. Kdor je pa že kterikrat zavolj hudodelstva ali zavolj pregreška lakomnosti ali očitne nesramnosti za kriviga spoznan, ali zavolj kakošniga druziga prestopka postav nar manj pol léta v ječo djan bil, tak se ne sme v zbornico ne za zbornika ne za namestnika voliti, pa tudi tisti ne, kteriga premoženje je že enkrat na kant djano bilo, in ki ni svojih upnikov poplačal. — To opravilo terpí 3 zaporedne léta; vunder tako, de že konec perviga léta (31. grudna) ena tretjína zbornikov stopi iz zbornice, in se namest njih drugi volijo, ali pa spet poprejšni poterdijo.

Kdo pa ima pravíco zbornike v kupčijsko in obertnijsko zbornico voliti? Le tisti kupčevavec, štacunar, kramar, fabrikant, rudar, obertnik, rokodelc, ki ima tiste lastnosti, ktere smo ravno poprej omenili, in ki je brez tistih madežev, od kterih smo ravno tam govorili; scer pa mora tudi v tisti deželi kupčijo ali obertnijo ali rokodelstvo na svojo roko imeti (delj ali manj časa, to je pri volivcu vse eno) ali pa očiten deležnik kakšne kupčije, fabrike ali obertnije biti, in pa pridobitno štibro (Erwerbsteuer) odrajtovati, ki ni povsod enaka.*)

Davkne vradíje ali gosposke vsaciga kraja, ki véjo za davk, ki ga vsak plačuje, sostavíjo narpoprej iména tistih mož skupej, ki dostojni davk ali štibro odrajtujejo, s ktero si pravíco volitve pridobé, — kantonske poglavarstva po obstoječih postavah ta imeník presodijo in ga potem davkni vradíi nazaj pošljejo, de ga po županih sploh naznanje da in 8 dni za pritožbe odloči. Potem gré vse to po kantonskih poglavarstvih do kronovinskiga poglavarja, kteri vse te spiske za to postavljeni komisíi v pretres in prevdark izročí.

Ta volitna komisija, ki ima v mestu zbornice svoj sedež, napravi potem imeník vsih opravičenih volivcov, izdela poverivne ali pooblastivne liste za volitve, jih

---

*) Krajnska dežela íma 1 zbornico, ki ima svoj sedež v Ljubljani; Štajarska ima 2 zbornici, ena ima svoj sedež v Gradcu, druga v Ljubnu (Leoben), Koroška 1 v Celjovcu, Primorska ima 3, eno v Terstu, drugo v Goríci, tretjo v Rovinju.

**) Ljubljanska zbornica ima iz 15 mož obstati, izmed kterih jih je 8, ki so zagovorniki kupčijskiga, 7 pa, ki so zagovorniki obertnijskiga in rokodelskiga stanú, zraven téh se pa izvoli še 8 namestnikov, namreč 4 za kupčijo, 4 pa za obertnijo in rokodelstvo. Po tem ima sledniji opravičeni volivec toliko zbornikov in namestnikov voliti, kolikor jih je predpisano za njegov stan, to je, ali je kupec ali pa rokodelc. Na Krajnskim voli po tem takim volivec kupčijskiga stanú 8 zbornikov in 4 namestnike, — obertnijskiga in rokodelskiga stanú pa 7 zbornikov in 4 namestnike. Zató ker je rudarija na Krajnskim imenitna, morajo volivci obertnijskíga stanú posebno na to gledati, de nar manj 1 zbornika in 1 namestnika rudarske obertnije izvolijo.

*) Za Krajnsko deželo je odločeno, de tisti pravíco volenja ima, ki, če je kupčevavec v Ljubljani, vsako léto 30 gold. pridobitniga davka (Erwerbsteuer), če je pa kupčevavec ali kramar na deželi 16 gold. plačuje, — med obertniki in rokodelci pa tisti, kteri v Ljubljani 8 gold., na deželi pa 4 gold. plačujejo, — in ki niso pretečeno léto tega davka nič na dolgu ostali.

razpošlje po županih po deželi in naznani dan in uro volitve.

Dan volitve ni po vsih deželah edini, ampak kakor ga komisija določi; za Krajnsko kronovino je po deželi 19. dan tega mesca odločen, kteri dan imajo opravičeni volivci ali sami s poverivnim listam k davkini vradíi priti in ustno voliti, ali pa ji zapečateno in od sebe podpisano pismo s poverivnim listam poslati, v kterim pismu zapišejo tiste možé, ktere oni volijo; — za Ljubljansko mesto je pa dan volitve na 30. tega mesca od 9. do 12. ure odločen v hiši mestne županije.

Vsak opravičeni volivec bo dobil imeník vsih opravičenih volivcov, pooblastni list, in pa tisti listek, na kteriga ima iména tistih mož zapisati, ktere izvoli, scer bo pa ta poglavitni volitni imeník za pregled tudi očitno razpoložen po deželi pri vsih c. k. davkinih vradíjah in kantonskih poglavarstvih, — v mestih in tergih pa pri županijah v Ljubljani, Kočevju, Kerki, Idrii, Krajnju, Ložu, Loki, Kostanjevci, Metliki, Novimmestu, Litíi, Radoljci, Kamniku, Černomlji, Višnjigori, Turjaku, Kropí, Mokronogu, Teržiču, Verhniki, Planini, Ratečah, Ribnici, Žužemberku, Senožečah, Vačah, Beli Peči, Vipavi in Cerknici. Tako je naznila volitna komisija za Krajnsko deželo.

Nadjati se je, de bojo vsi kupčevavci, štacunarji, kramarji, fabrikanti, obertniki in rokodelci se z velikim veseljem poslužili te nove imenitne pravíce, po kteri si zamorejo izvoliti možé, ki se bojo potegovali za prid kupčijstva, obertnijstva in rokodelstva.

Ti možje, po vašim zaupanju izvoljeni, bojo vedili, kje vas čevlji tišé; bojo naznanovali Vaše vošila in potrebe ministerstvu, in ono je obljubilo, jih poslušati in po moči pomagati. Se vé de le pravična reč bo vselej pravíco dobila.

Mi pa, ki povsod za veliko potrebo in dobroto spoznamo, de se zaslišijo sveti zaupnih mož, ki jih je ljudstvo izvolilo, pozdravimo začetek kupčijskih in obertnijskih zbornic s serčnim veseljem.

Tode pravi, umni in pošteni možje se morajo izvoliti, ki poznajo vse Vaše rečí natanjko, jih véjo dobro presoditi in za pravíco govoriti. Te zbornice so gotovo velika dobrota, de v marsikterih kupčijskih in rokodelskih zadévah ne bo treba kakor popred drugod pravice iskati, po dolzih potih in s takimi stroški, ki so včasih več znesli, kakor je cela reč vredna bila.

Premislite tedaj dobro tiste možé, ktere boste volili! Kteri imate z mestam in po deželi več opraviti, boste že take poznali, kterim boste zaupanje dali.

Brez de bi Vam hotli tega ali uniga posiliti, Vam bomo morebiti drugo pot nektere nasvetovali; volitev Vam je pa na Vašo prosto voljo dana.

Buttlarjeva vodba
za
drevesne sadíša in presadíša.

(Konec.)

Slavni g. Buttlar dalje od nekiga železniga orodja govorí, s kterim na presadiših v gojzdu luknje v zemljo napravi, drevesea noter vtakne, in z ravno tem železam zemljo na korenine pritisne; tako o kratkim času velike prostore obsadí, ker sam dobro vajen delavec v gojzdu na dan 1188 drevesc usaditi zamore. — Ker pa g. Buttlar sam obstojí, de to železo na kamnitnih tleh ne veljá, in ker mi zdaj le za Kras pišemo, bomo tukej samo to opomnili: de naj se drevesca na bregih bolj globoko posadijo, kakor na ravnim, — de naj se koreninice lepo razdelijo, s perstjo obdajo in k nji v tla pertisnejo; — de, ako bi zemlje primanjkovalo, alj bi clo slaba bila, se bo na Krasu iz kernic ali kotlov, ker se je dosti dobí, donesti znala; — de naj se tisti kraji, kjer pozimi sneg pade in obleží, pozno o jeseni o mladi luni pred ko zmerzne obsadijo, ti drugi pa zgodej spomladi, kakor hitro se ni več mraza bati; — in de, ako se bo delo umetno razdelilo, to je, de se bojo posebni delavci za kopanje, sejanje, pokrivanje, — za presajanje in nošo drevesc in zemlje, i. t. n. postavili in če se bo vsak svojiga dela dobro navadil, bo delo dobro od rok šlo in tudi na Krasu majhne stroške prizadjalo.

V Gorici. Jos. Koller.

Goli in pusti Kras v 3 létih v mlade
seženj visoke borště spreoberniti.

Spisal A. Fleišman.

(Dalje.)

Bela breza (weisse Birke, Betula alba) zrase v 60 létih še čez 80 čevljev visoka. To drevo je grozno velike vrednosti, vsaka stvarica se da za kaj druziga dobro porabiti, naj bo lés, (oglje, pepél), korenine, veje, šibovje, perje, koža ali skorja, cvetje. Množí se po semenu.

Pravi kostanj (echter Kastanienbaum, Castanea vesca) dorase visočino od 50 do 60 čevljev, včasih na močnosti in visočini še hrast prekosí. Les je grozno terpeč in ima veliko enakost z hrastovim, zato se pa tudi za posebne in imenitne dela rabi. Sad je, kakor je znano, dober živež; so nekteri kraji, kjer se prebivavci skor le od tega sadú preživé, iz kostanja se dela tudi olje in štirka. Posebno za revne kraje je priporočila vreden; množí se po sadu in po pogrobanju vejic v zemljo.

Borovc ali farovc (gemeine Kiefer ali Föhre, Pinus sylvestris) postane 80 do 100 čevljev visok, in 3 do 4 čevlje debel, in da težák in terpeč les, ki se za veliko rečí in na mnoge viže rabi. To drevo da tudi sploh znani terpentin, in iz smole se tudi terpentinovo olje dela. Množí se to tako koristno in obrajtano drevo po semenu, ki je v steržih, in se seje mesca maliga travna ob času, ko je nekoliko mokrotno vreme, ki potem že v 6 tednih kaliti začne. Borovc nar rajši rase na kamnitnim, pustim in precej suhim svetu, zato se ne more za slabe kraje zadosti priporočiti.

Mecesen (gemeiner Lerchenbaum, Larix europaea ali Pinus Larix) je nar koristniši iz verste smrečnatih dreves, in jih tudi v rasti prekosí; ker že v 16 létih 40 do 45 čevljev visok zraste, v 50 do 70 létih pa od 60 do 80 čevljev visoko doverší. in večkrat pa še višji. To drevo je enako hrastu, je za nad- in podvodne déla, kakor za barke na morju in še za druge rečí; les je neminljiv, in se tudi za silno veliko in prav imenitnih dél porabi. Množí se po semenu, seje se spomladi, in že v 4 tednih rudeče kalí požene. Mecesen raste v pustih, kamnitnih in skalnatih krajih po visocih in nizkih hribih, kakor tudi po ravninah, na vsakterim zemljišu prav dobro, zato pa tudi zasluži na vso moč za sejanje in pomnoženje priporočen biti.

Jelka (Edeltanne, Abies pectinata ali Pinus Abies) nar veči zrase in nar starejši drevo postane med vsim, ki se med smrečnate drevesa štejejo, ona se najde 160 do 180 čevljev visoka in 6 do 8 čevljev debela, in njeni les ostane večkrat 300 lét zdrav in dober, ki se za silno veliko imenitnih in dobrih rečí rabi. Množí in seje se po semenu.

Smreka (gemeine Fichte, Pinus picea ali Abies excelsa) zrase tudi 160 do 180 čevljev visoka in po

5 do 8 čevljev debela. Nje les je prav koristen, in se na mnoge viže in za veliko rečí porabi. Množi in seje se tudi po semenu.

Te štiri dozdaj imenovane sorte, kakor borovc, mecesen, jelka ali hojka in smreka se še zato posebno priporočé, ker na vsakim, še tako slabim kraju in zemlji rade in dobro rastejo; po njih listji pa dobro perst ali zemljo delajo in množijo, de po tajisti tudi druge rastljine prav dobro rasejo.

(Dalje sledi.)

Veliki zbor
kmetijske družbe v Ljubljani..

20. dan p. m. je bil veliki zbor kmetijske družbe v Ljubljani, ki ima po postavah vselej mesca listopada biti. Če ravno se o tem zboru ni toliko udov snidilo, kakor poslednjikrat, ko so nas ljubljeni nadvojvoda Janez s svojo pričijočnostjo počastili, so bili pomenki vunder precej živi. Povsod se kaže, de se je z novim časam tudi svobodnost govorjenja bolj razvila in de je malokdo boječ, očitno govoriti, ako ima kaj povedati. Če o pervih poskušnjah še ne gré vse natanjko po zborniškim redu (parlamentarischer Form), se bo sčasama vse to že privadilo. Vsaka reč se mora naučiti po skušnjah.

Naš gosp. deželni poglavar, grof Chorinsky, kakor tudi mnogo namestnikov druzih kmetijskih družb in več predstojnikov in odbornikov naših podružnic je počastilo s svojo pričijočnostjo ta zbor, kteriga je družbe predsednik gosp. Fidelis Terpinc, s prijaznim pozdravljenjem začel.

Družbe tajnik, Dr. Bleiweis, je oznanil potem zboru vse imenitniši opravila, ki jih je po poslednjim velikim zboru središni odbor opravil. Z veseljem se je zaslišala mnoga podpora, ktero je zopet c. k. ministerstvo kmetijstva in pa c. k. deželno poglavarstvo kmetijski družbi naklonilo. Naznanil je dalje zboru, de poduk slavniga g. profesorja Hlubeka „kako murve in svilode (svilne gosence) rediti“ je v slovenskim jeziku za natis že izdelan in gosp. Hlubek pripravljen, naši družbi potrebno število lepih podob k ti knjižici brez plačila podariti. Zbor je sklenil, 600 iztisov napraviti, in jih po nar nižji ceni prodajati, nektere pa tudi, posebno šolam, brez plačila podeliti. — Ravno tako je bilo na predlog g. fajmoštra Vertovca sklenjeno, njegovo „Sporočílo slovenskim vinorednikam“ berž v natis dati. „Novice“ bojo na „Novične“ stroške še to leto to izverstno delice svojim bravcam v dokladi brez plačíla prinesle; razun tega si je pa domoljubni g. fajmošter še posebej 1200 iztisov naročil, de jih bo razdelil po slovenskim.

(Dalje sledi.)

Nova slovenska knjiga.
Robinson mlajši.

Celi dve leti je ti dragi ljubljenec mile mladeži k nam na potu bil in mesec dni bode, kar je njegova blaga, zabave in uka polna knižica v slovenski obleki na svetlo prišla in sicer po izverstni roki prečastitiga Oroslava Cafa. Radostnega serdca jo pozdravimo in spisatelju prelepo hvalo rečemo. Slobodno se vsa naša mladež te mične, kratkočasne pripovesti iskreno veselí. Neke — neke zadovoljne ure si bode pri njej zavžila, neko važno resnico in znanost si veselovaje prilastila.

Učečim se mladenčem pak še podá ta kniga drugo ugodo in imenitno korist. Skoro nevedoma in igraje jim pomaga dobro stopinjo k napredku; jo pelje po kratkem potu k našim naj izobražnejšim srodnim bratom Čehom in jim do njih bogatega slovstva skoro na pol vrata odpre.

Večo korist pak še podá našemu domačemu slovstvu s svojo zbirčico čistoslovenskih, preredkih in težko pogrešanih besed, ktere nam kakor žlahtne bisere iz morja pozabljivosti reši in iz skritega zakotja na beli dan prikaže. To je dragi zaklad. U tem zvedeni možje znajo, da je vsaka zlat vredna. Slobodno se toraj veselimo!

Alj žali Bog! da se je v to ljubo knjigo čez navado in potrebo natisnih in popravnih pomot ukradlo — posebno iz začetka. Nektere besede so popačene, krivo ločene i spojene, zmes ločniki in čerte izpušene, naglaski na robe in včasih clo iz spodnje verste v gornjo postavljeni!! Očiten dokaz, da spisavec ne mogel sam svojega zalega sinka z očetovsko ljubeznjo, skerbjo in sprevidnostjo ali po vesti prijatelski roki v beli svet upotiti!

Vunder se bistri Slovenc berž v to najde, potika na teh malenkostih mu koj premine in s tem več se veseli obilnega sladkega, zdravega jedra, po kterem mladega bravca tak silno mika, da hrepeni in komaj včaka berž, berž zvediti, kar se bo dalje godilo. Taka se godi tudi dorašenim. Če pak za tega voljo radi prizanesejo sem ter tje krivi čerki in se vsi novemu slovstvenemu cvetu radujemo, to vem, da nekdo gotovo ne — gotovo ne spisavec sam — kteremu lehko serce žalosti in bolečine poka, in rudečica lice poliva, da mu negoda in huda uima toliko lepega cvetja pokvari in z neslano spako podmeni! Naj ga tolaži, kar nas: da še namreč sploh toliko preblagega dišila ostane, da prebrana kniga bravce in poslušavce prijazno zavnema in popolnoma zadovoli. Zraven ima papir in natis prav prav snažen in je za 1 gold. dober kup. Bog daj toraj tudi pri nas Mlajšemu Robinsonu toliko serčnih prijateljev, kolikor povsodi drugod. Živkov.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Koroškega. Na sv. Katarine den je bila volitev župana in odbornikov v Borovljah. Volitni oddelki so bili 3; volilo se je 12 odbornikov in 6 namestnikov. Akoravno vsak previden človek spozná, da za oskerbovanje srenjskih zadév izvoljeni možje se ne merijo samo po rodoljubju, temuč tudi po druzih lastnostih, ktere sploh srenje prid in blagor terja, vunder vsaciga domorodca veselje obíde, ako čuje, da izvoljeni v slovenskih krajih so tudi rodoljubi ali saj ne tiste stranke, kteri se po pravici „nemškutarska“ pravi. Pri Borovljskih volitvah ne moremo reči, de bi bila domorodska stranka premagala, čeravno so med izvoljenimi odborniki nekteri prav iskreni rodoljubni možje, večina je pa vunder tacih, ki se dosihmal niso prijatli slovenšine skazovali. Kako se bojo prihodnjič obnašali, bo prihodnost učila. Nadjamo se, da naše zvezde, ki so se zdej v še večim svitu nad našim obzorju pokazale, ne bojo nikdar čisto otamnele, ker so se naše želje v jednoglasni volitvi našega poprejšnega občno častitega, ravno tako poštenega kakor delavnega predstojnika g. Ignaca Justa tudi za prihodnega župana dopolnile, na kterega popolno zaupanje stavimo, da bo tudi prihodnjič pravičen branitelj slovenske ravnopravnosti; kakoršniga se je dosihmal slavno skazal, čeravno je zavolj slovenščine že veliko prestal in se pri vsem tém od poti pravíce, ki jo tudi slovenski narod v Avstrii terjati sme, premakniti ni dal. Po volitvi zvečer ob sedmih so se podali odborniki v cerkev k prisegi, ktera se je, žali Bože! nemško zveršila, čeravno pričujoča velika množica ljudstva je malo tega razumela in po dokončanim govoru g. fajmoštra slovensko pesem „Bog mi Tebi hvalo damo, za Gospoda te spoznamo“ i. t. d.

z jednim glasom zapéla. Pomisli, ljuba slovenska duša! kako naopak se še z nami godí. Da Slovenec le vé, kaj moli ali pôje — — druziga mu ni treba razuméti!! Ker se je pri slovesnosti pozno na večer tudi zvonilo, so od vsih krajev ljudje skup privreli, v strahu, da v Borovljah gori.

Iz Istrije 26. listopada. Ni dolgo, kar je Teržaško-Koparsko cerkveno svetevavstvo, nekaj vgodnih knjižic v poslavljenje marljivih učencov tukajšnjim slavjanskim učilnicam razposlalo. Ako ravno je ta mila zvezdica to léto v namenjeni prid tukajšnjiga učitelstva nekaj prekasno zasvetila, je vendar lepa in gotova priča naše prečastite cerkvene vlade, de ni samo, kakor se je že večkrat sumnjevalo in mnogo govorilo, laške stranke, ampak de po glavni zapovedi učenika vsih učenikov vse prebivavce Istrijanske kronovine, med katerimi jih je mende tri dele slavjanskiga rodú pod mile peruti svojiga očastva kliče. Vganjevalo se je in se še vganuje, od kod je neki izšla ta mila zvezdica Istrijanskimu šolstvu? Pretehtaje eno z drugim, bi nar prej utegnilo biti, de od tiste zapuščine (4000 goldinarjev), ktere obresti (200 gold.) je mili oče poprejšnji Teržaško-Koparski škof, goreč Slavjan, v svoji oporoki visokoserčno namenil Istrijanskim Slavjanam za potrebne knjige. Brez de bi pa izvir tega darú dalje preiskovali, ker smo veseli, de smo ga le prejeli, le zaupljivo od radosti prevzeti vprašamo: „Ali ima ta mila zvezdica po vsi njeni svitlobi, kakor je začela Istrijancam vsako léto in v bolj prigodni dobi prisvetiti? — Ali je ne bo spet kak čern oblak samosvojnosti zakril?“ — Ali proč s prederznim vprašanjem, ktero se ne pristoji iskrenosti Naših rodoljubnih in vseljubnih starašinov! — Vprašajmo raj: „Ali se ima skoraj še druga zvezdica, te sestra, pod bistrim in visokim čelam slavjanskiga življenja v Avstrii*) prikazati?“ Človek z enim samim očesam je na pol slep, tako de še to, kar vidi, od sramote prevzet, de nima dveh očes kakor drugi, nič prav ne vidi, in se še raj skrije, kakor v družbi prav videčih gleda, ali si pa neravno očale na nos obeša, ter se spakuje, de ni nobenimu podoben. Druga zvezdica pod čelam Avstrijansko-slavjanskiga življenja je po ravnopravnosti sveta in po Božji in cesarski postavi in vstavi dodelena pravica, naš materni jezik v c. k. pisarnicah pisati, kar se pa še po Primorskim, akoravno se od nekdaj Avstrijansko-ilirska in ne Avstrijansko-laška deržava imenuje, sanjati ne smé. Spregledali smo po milosti dvojih cesarjev in ministrov, de materinski jezik je pervi in nar močnejši pomočnik narodske omike in nar varniši bramba narodskih pravíc, — ali v pisarnicah se nič tega ne vidi. Kaj je boljši, preljubi Slavjani! ali nikdar viditi, ali pa z enim očesam spregledati, in pa spet neusmiljeno oslepiti? Stranski.

Novičar iz Ljubljane.

Predvčerajšnjim je odgovoril minister kupčije Ljuljanskimu županijskimu odboru, de ga je zahvalno pismo, ki mu ga je on zavoljo peljanja železnice čez Ljublj. močirje in čez Kras poslal, prav serčno razveselil, in de z veseljem iz tega spozná, de novi odbor obstojí iz previdnih in domoljubnih mož. Pretekli teden se je naenkrat govoríca po mestu razširila, de je poterjenje gosp. Ambroža že iz Dunaja prišlo. Desiravno se to dosihmal še ni zgodilo, ker je čas še prekratek, vunder ne dvomimo, de smemo o kratkim nar vikšiga poterjenja pričakovati; gosp. Ambrož, ki je gori imenovano zahvalno pismo na Dunaji g. ministru sam podal, je bil od gg. ministrov notranjih oprav in kupčijstva posebno prijazno sprejet. — Natis slovenskida beríla za 1. gimnazijalni razred je dognan. — O Božiču pride neki g. Šmidl spet v Planino, ondašnje podzemeljne jame preiskovat. Gosp. Freyer gré pa še pred tjè.

*) De slavjanske učilnice v Avstrii ne zdajajo, je edini vzrok, de jim pisarnice časti in hasni ne dajo. Pisatelj.

Novičar iz mnogih krajev.

Vihár vojske med našo in Prusko vlado je potihnil. Čeravno se še nič prav gotoviga ni zvedilo, kako sta se perva ministra naše in Pruske vlade v Olomucu, kjer sta se 28. in 29. protečeniga mesca snidila, zastopila, se vunder toliko sliši, de sta se v poglavitniših rečéh tako zedinila, de ne bo vojske med Estrajham in Prajsam, čeravno so bile že strune na obéh straneh silno napéte. Pretekli teden, pred shodam téh ministrov, je že vse mislilo, de bo vojska; ceno srebra so denarničarji že na 50 dognali! vse je bilo v strahu, kaj de bo. Čeravno barantači z denarji ceno srebra brezvestno povzdigujejo in ponižujejo, kakor jim dobiček kaže, se je vunder tudi govorilo, de sta dva Dunajska časnika (Oest. Correspondenz in pa Lloyd) od kterih se misli, de sta z vikšimi gospodi v zavezi, veliko tega kriva bila, de je cena srebra tako poskočila, ker sta strašen šum vojske zagnala, de je že vsak mislil streljanje topov slišati. Zdej se je hvala Bogú! ta hrup spet umiril, cena srebra je spet nazaj šla, in vsaki dan se bo mende za gotovo zvedilo, de se Prajs in Estrajh ne bosta vojskovala. Barantanju z denarjem v okom priti, je prišla te dni ojstra prepoved, de nihče ne sme ne s kufrenim pa tudi ne s srebernim drobižem (Scheidemünze) barantati; kdor bo v tem zasačen, bo mogel nar menj 50 gold kazni plačati.

Naznanik zavolj živinozdravilstva.

Ker se je te dni spet več naročnikov na živinozdravilstvo oglasilo, in ker nas znani in neznani prijatli iz mnogih krajev spodbadajo, de bi tega dela nikakor ne opustili, marveč čas naročila še saj do konca tega léta podaljšala, ker se po kmetih take naznanila, le počas razširjujejo, damo na znanje, de sva rada pripravljena, tem vošilam vstreči in čas naročila do konca tega léta podaljšati.

Gosp. Janez Hladnik iz Černiga Verha želí, de bi se gosp. župani vsih slovenskih sosesk za to reč krepko potegnili, in de bi si vsaka županija za svojo bukvarnico ene take bukve naročila, ki jih bo imela za svetovavca v živinskih boleznih, in jih po soseski posojevala, ki jih bo potreboval. Nama se ta misel kaj dobra zdí, in ker naji je gosp. Hladnik za razglasilo tega nasveta spodbodil, ga dava rada sploh na znanje. Dr. Bleiweis in Dr. Strupi.

Cena kruha in mesá v Ljubljani mesca grudna.

Ker se na podlagi žitne cene poprejšnjiga mesca zamore za pričijoči mesec vagán (mecen) pšenice na 4 gold. 51 krajc. in 3 vinarje — reži na 3 gold. 32 krajc. in 1 vinar ceniti, mora po postavi v Ljuljani ta mesec vagati:

žemlja za 1 krajc. iz nar lepši bele moke	4	lote	in 2	kvintelca
» » » » » slabeji bele moke	6	»	» 1	»
hleb kruha iz nar lepši pšenične moke za 1 groš	13	»	» 2	»
» » iz slabeji pšenične moke za 1 groš	18	»	» 3	»
» » iz rèžene moke s četertinko pšenične zmešane za 1 groš	29	»	» 2	»
» » soršičniga za 1 groš . . .	29	»	» 1	»

Govéjiga mesá funt veljá 10 krajc.

Kdor se po ti ceni in vagi ne ravná in slabeji blago prodaja, bo po obstoječih postavah ojstro kaznovan.

Ljublj. mestna gosposka.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*